

Torvsjöån

Flottledsrestaurering
Slutredovisning
2016/2017

Finansiärer

WWF Världsnaturfonden med stöd av Telge Energi AB.

Projektägare och Projektledning

Vilhelmina Model Forest/Vilhelmina Kommun
Projektledare Mikael Strömberg

Styrgrupp

Mikael Strömberg, Vilhelmina Model Forest	VMF
Mats Grönlund, Vilhelmina Kommun	V-ma K
Mattias De Woul, Världsnaturfonden	WWF
Lennart Gladh, Världsnaturfonden	WWF
Petra Hallebrant, Telge Energi AB	Telge Energi
Lars Norberg, Åsele kommun	Åsele
Christer Borg, SNF/Älvräddarna	SNF
Lars Björkelid, Västerbottens Länsstyrelse	Lst Vb
Anders Berglund, Västernorrlands Länsstyrelse	Lst Vn

Bakgrund

Ångermanälvsprojektet grundades 2006 av VMF. Arbetet har främst riktat in sig på att undersöka om det finns möjlighet att återskapa en del av de naturvärden som fanns innan regleringen i Ångermanälven. Många organisationer, myndigheter, entreprenörer, föreningar och eldsjälur har medverkat i projektet. Projektet har resulterat i 3 stycken rapporter, se bild 1.

Bild 1: tre st rapporter

Efter att ha presenterat den senaste rapporten (Nedre Ångermanälven och Faxälven) hösten 2015 där en av finansiärerna var WWF med stöd av Telge Energi, beslutade VMF och WWF att det var dags att börja arbeta med praktiska åtgärder i Ångermanälven.

Styrgruppen beslutade att två st torrlagda älvfåror, nr 1 och nr 2, intill Bullerforsen var lämpliga delprojekt att börja med. Fårorna blev torrlagda i och med vattenregleringen. Under hösten 2015 startade arbetet med torrfåra nr 2. Arbetet bestod i att gräva sig ned till inloppet vattennivå. Efter mycket funderande och hårt arbete så visade det sig att detta delprojekt lyckades över förväntan, se bild 2.

Bild 2: inlopp till torrfåra nr 2

Fortsatta arbetet

Under sommaren 2016 beslutade VMF och WWF med stöd av Telge Energi att fortsätta arbeta med olika delprojekt i anslutning till Ångermanälven. En intressant del är de flottledsrensningar som gjorts i olika biflöden till Ångermanälven och som utgör ett mycket stort problem för det biologiska livet i vattnet.

Torvsjöån, i Åsele kommun och Albloselbäcken i Vilhelmina kommun, valdes ut i detta skede då dessa bäckar var i stort behov av flottledsrestaurering. Lars Norberg, fiskeansvarig på Åsele kommun, hade tidigare gjort en ansökan till Vattenfall om pengar till restaurering av Torvsjöån, men fick avslag med motiveringen att de inte hade avsatt medel till sådana åtgärder. Styrgruppen anser att detta är märkligt då Torvsjöån har påverkats mycket negativt av vattenregleringarna och framförallt när Stenkulla kraftstation byggdes, som ligger strax uppströms utloppet från Torvsjöån.

Flottledsrestaurering vid Torvsjöåns nedersta del 2016.

Arbetet började under sommaren/hösten 2016 med ansökan om samråd till Länsstyrelsen och tillstånd från alla berörda markägare. Därefter skedde många besök vid Torvsjöån för att förbereda arbetet inför restaureringen. Området som först skulle restaureras var den nedersta delen av Torvsjöån var ca 1,0 km, se bild 3.

Vi lyckades anlita en mycket erfaren och duktig grävmaskinist som både gjorde ett bra jobb och var snabb. Detta gjorde att vi kunde förlänga sträckan med över dubbla längden till 2,5 km. Den övre delen av sträckan innehöll också några djupa sel som inte behövde åtgärdas.

Bild 3: karta över området som restaurerats

Ca 11 stycken reproduktionsområden är anlagda på sträckan från landsvägsbron ned till Ångermanälven.

Det praktiska arbetet med restaureringen startade i början av oktober. Platsen var strax nedströms landsvägsbron vid väg 90, se bild 4. Det var en sträcka på ca 250 meter där botten till stor del dominerades av stenar stora som "kattskallar". Sträckan var strömmande med några små forspartier, men till största delen väldigt slät. Lars Norberg har aldrig iakttagit någon fisk i detta område. Här anlades lekområden, uppväxtområden och ståndplatser, bara några dagar efter grävmaskinen lämnat området kunde man se en stor öring stå vid den första lekplatsen som gjordes på sträckan.

Bild 4: nedanför landsvägsbron

Bild 5: Några dagar senare!

Området mitt emellan Landsvägsbron och Ångermanälven är ca 400 meter

Där kunde man se att det var restaurerat tidigare, genom att lägga ut större enskilda block på den vänstra sidan av å-fåran. Det var dock väldigt mycket block kvar längst stränderna.

Vårt jobb blev att återföra de block som låg längst stränderna till å-fåran och därigenom skapa fler ståndplatser för större fisk. Arbetet innebar även att anlägga lekplatser och uppväxtområden. Det låg mycket lekgrus/naturgrus, ca en till fem cm storlek, längst stränderna, så det fanns goda förutsättningar att bygga många och bra lekplatser. Det finns sedan tidigare bra harr-reproduktion i området, vilket togs stor hänsyn till.

Bild 6 och 7: före och efter åtgärd

Nedersta delen innan utloppet till Ångermanälven, ca 250 meter.

Under -80 talet restaurerades denna sträcka genom att utloppet förändrades mer till en kanal innan Ångermanälven. Tanken var att öring skulle kunna vandra upp och leka. Genom högflöden har utloppet förändrats en del. Botten består till stor del av "kattsallar" och är ganska grunt vatten.

Bild 8: Dammvallen och kanalen

Lekgrus har tidigare lagts på vissa delar av sträckan vilket tydligen har spolats bort. I dag kan man kanske fundera på att riva bort den dammvall som finns och återställa utloppet som det var innan denna åtgärd. Detta bör nog undersökas och karteras i samråd med Länsstyrelsen och kommunerna. I denna restaurering lades det ut de block som låg längst stränderna så att botten mer liknar en orörd å-botten. Genom denna åtgärd blev sträckan mer strömmande. Kanalen avslutas därefter med en stark sväng strax innan Ångermanälven och där anlades en forsacke med ett lek- och uppväxtområde. Vi anser att i och med denna åtgärd så blev det bra lockvatten för öring och harr och dessutom fungerar ev. forsen som ett gäddstopp till Torvsjöån.

Bild 9: Utloppet före åtgärd

Bild 10: Utloppet efter åtgärd

Sammanfattningsvis anser vi att med de åtgärder vi redovisat så kommer den nedersta sträckan av Torvsjöån, innan utloppet till Ångermanälven, att fungera bra för harr och öring. Det man bör fundera på är om det finns någon anledning till att ha dammvallen kvar, då vi anser att en total återställning av Torvsjöåns utlopp vore det allra bästa för djurlivet i vattnet.

Restaurering av sträckan Korvtjärn ned till Landsvägsbron (väg 90). Juli 2017

Delprojekt Korvtjärn-landsvägsbron, startade våren/sommaren 2017 genom att kontakt togs med markägare för att kunna utöka sträckan av restaureringen. Efter detta undersökte vi om det fanns några forn- eller flottningslämningar på sträckan.

Arbetet med grävmaskin började i mitten av juli på sträckan från landsvägsbron och uppströms, ca 350 meter. Arbetet gick främst ut på att återföra block från stränderna till ån och att anlägga lekplatser/uppväxtområden. På sträckan anlades 3 st lekområden/uppväxtområden. Innan flottledsrensningarna startades fanns antagligen många reproduktionsområden på sträckan, då det fanns relativt bra tillgång på lekgrus i ån.

Bild 11: ovanför bron innan åtgärd.

Bild 12: ovanför bron efter åtgärd.

Sista området att restaurera var forssträckorna nedströms Korvtjärn. Det finns 2 utlopp från Korvtjärn och vi åtgärdade den västra å-fåran, för där kunde man tydligt se att flottningsrensningar är gjorda. Sträckan är ca 300 meter. På den västra å-fåran, direkt efter Kojtjärn, kunde man tydligt se att forsens kanaliserats och att stora block flyttats upp på stränderna. Man kunde även se spår av en stenlagd ledarm vid utloppet från Korvtjärn, som antagligen hade rivits ner när flottningen upphörde.

Åtgärden gick ut på att återföra block från stränderna och sedan anlägga en lekplats vid tröskeln från Korvtjärn. Det fanns lekgrus men man bör om möjligt lägga ut mer lekgrus.

Bild 13: nedströms Korvtjärn innan åtgärd.

Bild 14: nedströms Korvtjärn efter åtgärd.

Ca 150 meter nedströms Korvtjärn finns det en tröskel till en lång fors. Vid denna tröskel anlades ett lek område men det var stor avsaknad av lekgrus. Vi anser att det bör kompletteras med lekgrus där i framtiden.

Bild 15: område där lekgrus skall kompletteras

Vid den östra fåran nedströms Korvtjärn. Här strömmar det väldigt lite vatten och man kan se vid tröskeln från Korvtjärn en antydning till att det är uppbyggt en låg stentröskel. Här kan man manuellt flytta bort block så att det blir en bättre genomströmning, och då kommer fåran att fungera mycket bra som uppväxtområde för öring och harr.

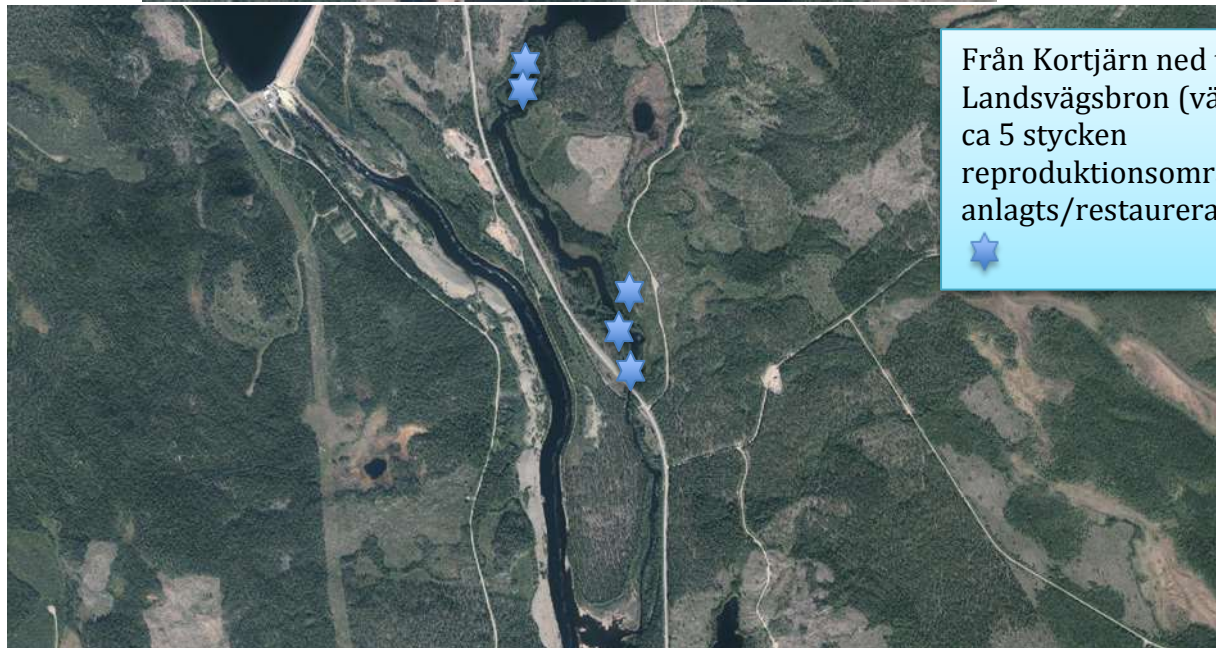
Bild 16: naturlig strömsträcka

Fåran verkar inte ha påverkats av flottningen vid en första översyn, utan är ett naturligt strömhabitat som behöver lite mer vatten för att fungera bra. Antagligen använde man den västra fåran under flottningen, varför den östra fåran är orörd. Det finns dock anledning att titta närmare på den östra fåran då bottenhabitatet verkar orört.

Nya reproduktionsområden som anlagts.

Från Landsvägsbron (väg 90) ned till utloppet till Ångermanälven har ca 11 stycken reproduktionsområden anlagts/restaurerats.

Från Kortjärn ned till Landsvägsbron (väg 90) har ca 5 stycken reproduktionsområden anlagts/restaurerats.

Bild 17 och 18: Sammanlagt har 16 stycken reproduktionsområden byggts från Kortjärn ned till Ångermanälven.

Sammanfattning

Syftet var att restaurera sträckan från landsvägsbron ned till Ångermanälven, en sträcka på 1 kilometer. Men med väldigt bra flyt och en väldigt duktig och erfaren grävmaskinist så lyckades vi restaurera sträckan från Korvtjärn ned till utloppet till Ångermanälven, en sträcka på 2,5 km.

Detta innebar dock att restaureringen drog ut på tiden så istället för att avsluta projektet hösten 2016, avslutades det praktiska arbetet sommaren 2017.

Som vi kan se det har åtgärderna lyckats väl då vi strax efter att grävmaskinen lämnat ett område, se stor öring på en nygjord lekplats. Torvsjöån ser, efter restaureringen, ut som ett naturligt strömhabitat.

Innan restaureringarna påbörjades hösten 2016 elfiskades några områden vid den nedre delen av ån. Representant från Åsele kommun har lovat att utföra elfisken vid samma områden sommaren/hösten 2018. Hösten 2018 kommer därför VMF, WWF och Telge Energi att få ta del av dessa resultat.

Medialt har ofta projektet med Torvsjöån nämnts men då oftast i samband med reportage från Bullerforsen. Torvsjö Fvo och Åsele kommun kommer att kunna marknadsföra fisket vid den nedre delen av Torvsjöån på ett positivt sätt i framtiden. Representant för Åsele kommun har uttryckt stor tacksamhet för de åtgärder som blivit gjorda av VMF, WWF och Telge Energi. Det har tagits fram och satts upp en plåtskylt som talar om vad vi gjort i ån och förklaring till varför man flottledsrestaurerar. En liten informationsbroschyr och posters har tagits fram. Infoskylten, posters och broschyr har gjorts för att man ska kunna marknadsföra projektet på ett bra sätt.

Slutligen så har samarbetet mellan Vilhelmina Model Forest och Åsele kommun fungerat mycket bra. Vilhelmina Model Forest/Vilhelmina kommun vill tacka Världsnaturfonden WWF med stöd av Telge Energi AB för att ni stöder oss att restaurera våra skadade vatten i Norrlands inland.

2017-11-08

Slutrapporten är gjord av

Mikael Strömberg

Vilhelmina Model Forest

Mats Grönlund, fiskeriintendent

Vilhelmina kommun

